

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ

Кравченко Т.П., Данилко В.М.

Університет Григорія Сковороди в Переяславі м. Переяслав, Україна

Анотація. В сучасній психолого-педагогічній літературі туристична діяльність визначається як комплексний засіб всебічного розвитку підростаючого покоління в активному пізнанні та вдосконаленні навколишнього середовища та самих себе в процесі цієї діяльності.

А от сама соціалізація це складний та багаторівневий процес входження особистості в соціальне середовище, засвоєння, використання та подальшої трансляції соціальної інформації у вигляді установок, цінностей, соціальних ролей, властивостей та якостей особистості. Мета нашого дослідження – теоретично проаналізувати, виявити можливості, та довести ефективність туристичної діяльності як фактору успішної соціалізації старших підлітків.

У сучасній педагогічній літературі туристична діяльність визначається як комплексний засіб всебічного розвитку підростаючого покоління в активному пізнанні та вдосконаленні навколишнього середовища та самих себе в процесі туристичної діяльності.

Ключові слова: соціалізація, туризм, підлітки, освітній процес.

Вступ. В сучасній психолого-педагогічній літературі туристична діяльність визначається як комплексний засіб всебічного розвитку підростаючого покоління в активному пізнанні та вдосконаленні навколишнього середовища та самих себе в процесі цієї діяльності.

А от сама соціалізація це складний та багаторівневий процес входження особистості в соціальне середовище, засвоєння, використання та подальшої трансляції соціальної інформації у вигляді установок, цінностей, соціальних ролей, властивостей та якостей особистості.

Стосовно цієї проблеми проведено значну кількість досліджень, присвячених розвитку та формуванню особистості дітей різного віку засобами туристсько-краєзнавчої діяльності Кравченко Т.П. [3], Круцевич Т.Ю. [4], Петько Л.В. [5], Рут Є.З. [6]. В даних працях представлені теоретичні основи туристсько-краєзнавчої діяльності як комплексного засобу формування та розвитку особистості, показані співвідношення та взаємозв'язки різних видів туризму та краєзнавства.

Мета дослідження – теоретично проаналізувати, виявити можливості, та довести ефективність туристичної діяльності як фактору успішної соціалізації старших підлітків.

Для досягнення поставленої нами мети були використані такі методи дослідження: теоретичні (міждисциплінарний аналіз стану досліджуваної проблеми); практичні (вивчення досвіду організації туристичної діяльності учнів в школі та системі позашкільної освіти).

Результати дослідження та їх обговорення. У сучасній педагогічній літературі «соціалізація» розглядається як одна з найбільш загальних міждисциплінарних категорій, що забезпечує зв'язок педагогіки зі всією сукупністю соціальних наук [1].

Детально хочемо зупинитися на проблемі самого змісту соціального досвіду, оскільки саме він дозволить нам обґрунтовано оцінити результат соціалізації особистості в процесі туристичної діяльності. Отже зміст соціального досвіду в найбільш загальному вигляді можна розглядати як сукупність таких компонентів:

- інформація про світ і людину, яка на особистісному рівні проявляється як сукупність уявлень, понять, систематизованих і усвідомлених знань;
- практичних, як репродуктивних, так і творчих умінь та навичок в різноманітних видах соціально значущої діяльності та спілкуванні;
- ціннісно-сміслових орієнтації, соціальних установок, переконань, переваг та пріоритетів, що відбивають рівень самосвідомості особистості, її світосприйняття та світогляд;
- стійких моделей поведінки, що схвалена соціумом [1].

Зміст процесу соціалізації визначається зацікавленістю суспільства в тому, щоб його члени успішно оволоділи своїми ролями чоловіка або жінки, стали повноцінними суб’єктами економічного життя, створили сім’ю, були законослухняними членами суспільства.

Соціалізація є однією з головних умов розвитку особистості. Говорячи про взаємозв’язок соціалізації та розвитку, Бех І.Д. [2] зазначає, що особистість формується в процесі взаємодії дитини і суспільства, результатом якого є інтеграція дитини в культуру, що в свою чергу і виступає розвитком в повному розумінні цього слова.

У сучасній системі освіти, туристичній діяльності учнів відводиться вага роль як ефективному засобу, що забезпечує всебічний та гармонійний розвиток особистості, та в свою чергу здійснює високий виховний ефект.

В педагогічній літературі туристична діяльність визначається як комплексний засіб всебічного розвитку підростаючого покоління в активному пізнанні та вдосконаленні навколишнього середовища та самих себе в процесі туристичної діяльності [5, 6].

Основним видом туристичної діяльності є подорож у всьому різноманітті його форм - від туристичної прогулянки або екскурсії, що триває кілька годин, до багатоденного походу або науково-дослідної експедиції.

Специфіка взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах подорожі створює умови для інтелектуального, емоційного, естетичного, морального та фізичного розвитку особистості, що є необхідною умовою успішної соціалізації кожної особистості [3].

При дотриманні педагогічних умов соціалізуючий потенціал туристичної діяльності може бути реалізований в повній мірі.

Висновки. В ході психолого-педагогічного аналізу процесу соціалізації старших підлітків ми прийшли до висновку, що основним результатом соціалізації є готовність людини успішно адаптуватися до соціального середовища та інтегруватися в різноманітні соціальних структур, зберігаючи при цьому певний баланс ідентичності та особистісної своєрідності.

Список джерел інформації:

1. Алексєєва О. Р. Соціалізація підлітків на основі художньо-естетичних традицій етнокультурної спільноти Донбасу: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 ДЗ "Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка". Луганськ, 2011. 20 с.
2. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 256 с
3. Кравченко Т. П. Формування ціннісного ставлення у старших підлітків до власного здоров'я [Текст] "Педагогика в Украине и за рубежом" (г. Харьков, 28-29 ноября 2014 г.). Херсон : Издательский дом "Гельветика", 2014.
4. Круцевич Т. Ю. Оптимізація рухової активності дітей старшого дошкільного віку в процесі туристсько-краєзнавчої діяльності. Гуманітарний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. 2008. С. 88-90.
5. Петько Л.В. Стимулювання соціально-комунікативної активності підлітків у процесі туристсько-краєзнавчої діяльності: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 2007. 20 с.
6. Рут Є. З. Організаційно-методичні основи туристично-краєзнавчої діяльності в школі та її вплив на організм школярів [Текст] : дис... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02; Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2004. 332 с.